

Het vitaliteitspakket

Nadat het kabinet is tegemoet gekomen aan enkele aanvullende wensen vanuit de Tweede Kamer en de sociale partners, kon minister Kamp verder met de uitwerking van het pensioenakkoord. Op 30 september jl. heeft hij een brief naar de Tweede Kamer gestuurd met een verdere uitwerking van het vitaliteitspakket.

Vitaliteitspakket

Het vitaliteitspakket moet bijdragen aan het verhogen van de arbeidsparticipatie van oudere werknemers en het vergroten van de duurzame inzetbaarheid van werkenden. De kern van de visie van het kabinet en de sociale partner is als volgt. De loopbaan en de werkzaamheden van werknemers dienen zo te zijn dat men gezond en werkend de AOW-gerechtigde leeftijd kan bereiken. De Stichting van de Arbeid heeft in de 'Beleidsagenda 2020: investeren in participatie en inzetbaarheid' aangegeven er naar te streven dat de arbeidsparticipatie van mensen boven de 55 jaar in 2020 niet meer fundamenteel verschilt van de arbeidsparticipatie onder de 55 jaar. In lijn hiermee zullen in 2019 de ouderenregelingen integraal worden gezien.

Het vitaliteitspakket treedt per 1 januari 2013 in werking. Dit pakket is vormgegeven langs drie lijnen: doorwerken, mobiliteit en loopbaanfaciliteiten.

Doorwerken

Werkbonus voor werknemers

Vanaf 1 januari 2013 is er voor werknemers die aan het begin van het jaar 60 jaar of ouder zijn een werkbonus beschikbaar die stijgt met het inkomen. Op minimumloonniveau bedraagt de werkbonus 2.100 euro per jaar; de bonus stijgt tot 2.350 euro vanaf 108% van het minimumloon. De werkbonus heeft dezelfde vormgeving als de arbeidskorting. Mensen die doorwerken tot hun 65e ontvangen in totaal maximaal vier keer dit bedrag (cumulatief 8.400 euro op minimumloon niveau en 9.400 euro vanaf 108% van het minimumloon). De leeftijdsgrens van de werkbonus stijgt niet mee met de AOW-gerechtigde leeftijd.

Hiermee wordt bereikt dat het inkomensverlies voor mensen zonder aanvullend pensioen die in 2020 op hun 65^e het AOW-pensioen willen opnemen, wordt beperkt tot 1,5% in plaats van 6,5%.

Het kabinet heeft de Tweede Kamer op 15 september jl. ook toegezegd om deze kabinetsperiode met een voorstel te komen om de inkomenseffecten voor mensen met een laag inkomen en een lang arbeidsverleden te beperken tot -3% als zij vanaf 2025 op hun 65^e het AOW-pensioen willen opnemen. De uitwerking hiervan ontvangt de Tweede Kamer uiterlijk in november.

In het belastingplan 2013 zal een eerste stap worden gezet door een inkomensafhankelijke werkbonus van in totaal 1.200 euro op te nemen die in 2020 beschikbaar komt voor mensen met een laag inkomen. Deze inkomensafhankelijke werkbonus komt voor deze groep bovenop de werkbonus van 8.400 euro. De exacte invulling en uitwerking van deze werkbonus zal nog verder worden onderzocht.

Werkbonus voor werkgevers

De werkbonus (premiëkorting) voor het in dienst houden van werknemers van 62 jaar en ouder blijft gehandhaafd. Deze werkbonus bedraagt 1.750 euro per jaar gedurende een periode van 3 jaar.

De voorziene verhoging per 1 januari 2013 vervalt. De middelen die hiermee vrijkomen, zullen worden ingezet om werkgevers te stimuleren om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in dienst te nemen (zie hierna bij mobiliteitsbonussen).

Mobiliteit

Mobiliteitsbonussen

De arbeidsmobiliteit van ouderen is laag. Dat geldt vooral voor ouderen met een uitkering. Daarom zullen er mobiliteitsbonussen voor enkele groepen mensen worden geïntroduceerd.

Voor het in dienst nemen van werknemers ouder dan 55 jaar komt er een mobiliteitsbonus van 3.500 euro per jaar, gedurende drie jaar. Bij het in dienst nemen van uitkeringsgerechtigden van 50 jaar en ouder krijgen werkgevers een dubbele mobiliteitsbonus (7.000 euro per jaar), gedurende drie jaar.

Werkgevers en werknemers worden door het kabinet opgeroepen om afspraken te maken over de verdeling van de mobiliteitsbonus tussen werkgever en werknemer, omdat er zowel aan de vraag- als aanbodzijde belemmeringen zijn voor de mobiliteit van ouderen.

Loopbaanfaciliteiten

Van-Werk-Naar-Werk (VWNW) budget

Sociale partners wordt gevraagd om een van-werk-naar-werk (VWNW) budget in cao's te introduceren om de overgang van-werk-naar-werk te stimuleren. Het VWNW-budget is een individueel opeisbaar recht op middelen voor bijvoorbeeld scholing bij ontslag. Het is hierbij essentieel dat deze kosten bij ontslag collectief op sectorniveau worden gefinancierd, zodat voor de individuele werkgever de kosten bij ontslag niet worden verhoogd.

Het VWNW-budget leidt tot hogere collectieve kosten voor werkgevers en werknemers. Het kabinet wil de sociale partners hierin tegemoetkomen met een algemeen geldende compensatie van deze kosten. Deze compensatie zal afhankelijk zijn van de realisatie van concrete afspraken over individuele leerrechten bij ontslag. Hierover zal het kabinet volgend jaar afspraken maken met de sociale partners.

Intersectorale scholing

Het kabinet vraagt van sociale partners om in te zetten op intersectorale scholing. (Functiegerichte) scholing is primair de verantwoordelijkheid van werkgevers en werknemers. Bij loopbaangerichte scholing heeft de werkgever vaak minder direct belang. Ook werknemers kijken vaak alleen naar de carrièrekansen op korte termijn. Velen investeren te weinig of te laat in hun loopbaan.

Het kabinet wil dit risico proberen terug te dringen door sociale partners te vragen intersectorale scholing te stimuleren door het verbreden van het bereik van O&O-fondsen (O&O staat voor Onderwijs & Ontwikkeling). Hierdoor wordt intersectorale scholing van werknemers gestimuleerd die (nog) niet met ontslag worden bedreigd. Dit draagt bij aan duurzame inzetbaarheid. Voor deze extra inzet en kosten wil het kabinet de sociale partners ondersteunen. Ook hierover zal het kabinet volgend jaar afspraken maken met de sociale partners.

Vitaliteitssparen

In 2013 wil het kabinet een nieuwe spaarregeling introduceren: vitaliteitssparen. Deze spaarregeling kent geen opname doelen. De regeling kan worden gebruikt voor bijvoorbeeld het verlenen van zorg, deeltijdpensioen of scholing.

Vitaliteitssparen is een regeling in de inkomstenbelasting en is daardoor toegankelijk voor werknemers, ondernemers (waaronder zzp'ers) en resultaatgenieters. De inleg is fiscaal aftrekbaar in box 1, over de opnames wordt belasting geheven. Het opgebouwde tegoed wordt niet belast in box 3. Hierdoor is vitaliteitssparen voor velen fiscaal voordelig.

De inleg is maximaal 5.000 euro per jaar. Totaal kan er maximaal 20.000 euro fiscaal gefaciliteerd gespaard worden. Na een opname kan de deelnemer opnieuw gefaciliteerd sparen tot het maximum weer bereikt is.

Vanaf het jaar waarin de deelnemer op 1 januari 62 jaar oud is, kan er maximaal 10.000 euro opgenomen worden. Hierdoor kan vitaliteitssparen ook worden gebruikt voor deeltijdpensioen of als aanvulling op het inkomen bij eerder stoppen met werken. Het tegoed moet in principe vóór de AOW-rechtigde worden opgesoupeerd. Over het niet gebruikte spaartegoed wordt dan belasting geheven. Dat is ook het geval bij overlijden van de deelnemer.

Verlaging drempel aftrek scholingsuitgaven

Voor werknemers wordt de drempel voor aftrek van scholingsuitgaven per 1 januari 2013 verlaagd van 500 euro naar 250 euro. Dit betekent dat uitgaven voor scholing vanaf 250 euro aftrekbaar zijn. Dit is een extra stimulans voor werknemers om te investeren in hun duurzame inzetbaarheid.

Overgangsregeling levensloop

De levensloopregeling wordt per 2012 afgeschaft. Voor deelnemers die op 31 december 2011 ten minste 3.000 euro op hun levensloprekening hebben staan, blijft het mogelijk om onder de huidige voorwaarden door te sparen. Echter, vanaf 1 januari 2012 wordt er geen levensloopverlofkorting meer opgebouwd. De al opgebouwde levensloopverlofkorting kan verrekend worden bij opname van het spaartegoed of bij de omzetting van levensloop in vitaliteitssparen. Deelnemers die minder dan 3.000 euro op hun levensloprekening hebben staan kunnen het tegoed in 2012 opnemen of in 2013 onbelast doorstorten naar vitaliteitssparen. Bij deelnemers die minder dan 3.000 euro hebben gespaard en hun tegoed in 2013 niet omzetten wordt het tegoed op 31 december 2013 in één keer belast als loon.

Ook de deelnemers die meer dan 3.000 euro gespaard hebben kunnen het spaartegoed in 2013 of later onbelast doorstorten naar vitaliteitssparen. Ook mag er na 2013 worden doorgestort zolang het maximum van 20.000 euro niet is bereikt.

Het is niet mogelijk om deel te nemen aan zowel de overgangsregeling levensloop als het vitaliteitssparen. Ook is het niet mogelijk om na deelname aan vitaliteitssparen terug te keren naar de levensloopregeling.

ESF-regeling duurzame inzetbaarheid

De duurzame inzetbaarheid in individuele bedrijven wil het kabinet ook stimuleren met behulp van een vernieuwde ESF-regeling (ESF staat voor Europees Sociaal Fonds). Met de ESF-regeling worden financiële middelen uit het Europees Sociaal Fonds vrijgemaakt om bedrijfsprocessen te verbeteren en een aanpak te ontwikkelen waardoor mensen vitaal en gezond productief kunnen blijven tot de pensioenleeftijd. De regeling zal medio oktober 2011 worden opengesteld voor bedrijven. Het kabinet wil onderzoeken of een dergelijke regeling ook voor sector- en brancheorganisaties en O&O-fondsen kan worden opengesteld. Het streven is om begin volgend jaar een regeling in werking te laten treden.

Gezondheid

Het kabinet zet samen met de sociale partners in op het voorkomen van uitval door fysieke en psychische overbelasting. De sectoren worden gestimuleerd hiervoor een gerichte aanpak te ontwikkelen. Daarnaast wil minister Kamp samen met de minister van Volksgezondheid, Welzijn en

Sport een actieplan 'Gezond bedrijf' opstellen om de uitval van werkenden met een chronische ziekte te voorkomen en de zelfredzaamheid van werkenden te bevorderen.

Overbruggingsuitkering

Het kabinet wil de Wet Inkomensvoorziening Oudere Werklozen (IOW) verlengen tot en met 2021 voor oudere werklozen die geboren zijn vóór 1956, omdat de arbeidsmarkt voor ouderen nog onvoldoende functioneert. De IOW biedt daarmee de tijdelijke overbrugging tussen WW (en loongerelateerde WGA) en AOW tot en met 2021.

Hoe verder?

Het vitaliteitspakket wordt langs verschillende lijnen uitgewerkt. Een aantal aanpassingen is al verwerkt in het belastingplan 2012. Daar waar nodig zal dit belastingplan nog worden aangepast. Medio oktober ontvangt de Tweede Kamer een Nota van wijziging.

De inkomensafhankelijke werkbonus zal worden verwerkt in het belastingplan 2013.

Het wetsvoorstel met de introductie van de mobiliteitsbonussen kan de Tweede Kamer begin 2012 tegemoet zien.

Het VWNW-budget en de intersectorale scholing zullen het komend jaar verder uitgewerkt worden in overleg met sociale partners.

Tot slot

Het vitaliteitspakket wordt per 1 januari 2013 van kracht, maar per 1 januari 2012 worden de volgende (fiscale) regelingen al afgeschaft:

- De arbeidskorting voor ouderen;
- De spaarloonregeling;
- Levensloopregeling (gedeeltelijk).

Verder komt per 1 januari 2013 de doorwerkbonus te vervallen.

Voor werkgevers en werknemers is het nu een uitdaging om beleid te maken dat aandacht heeft voor de vitaliteit en inzetbaarheid van werknemers.

Rijssen, 4 oktober 2011

Erik Hertgers
Hertgers Pensioen Advies